

Yhteistyöllä

vesistöt kuntoon

-Ikaalisten reitillä

KÄRKIHANKKEEN TIEDOTUSLEHTI – 2018

Tervehdys Sinulle!

Tiesitkö, että asut Ikaalisten vesistöreitillä alueella? Sitä on luonnehdittu Pirkanmaaksi pienoislokoissa. Alueella on lukuisia kauniita järviä kymmenen kunnan alueella: Hämeenkyrössä, Jämijärvellä, Ikaalisissa, Parkanossa, Kihniössä, Kankaanpäässä, Karviolla, Virroilla, Ylöjärvellä ja Nokiolla.

Ikaalisten vesistöreitillä alueella on noin 20 000 kotitaloutta, ja sen valuma-alueen pinta-ala on noin 3 200 km². Pinta-alasta 8,6 % on järviä, yli puolet on metsän peitossa ja peltoa on 12 %. Alueella harjoitetaan maataloutta, turvetuotantoa ja metsätaloutta. Ikaalisten vesistöreitillä alue kuuluu Kokemäenjoen vesistöalueeseen.

Valitettavasti vesistöreitillä vedet ovat kuitenkin keskimäärin huonommassa tilassa kuin muualla Pirkanmaalla. Alueella on paljon toimijoita, jotka haluavat huolehtia ja kunnostaa vesistöjä. Onkin aika saattaa toimijat yhteen, sitouttaa ihmisiä vesistökunnostamiseen sekä toteuttaa keskeneräiset suunnitelmat. Edellä mainittuja tavoitteita varten alueella toimii ympäristöministeriön rahoittama *Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -kärkihanke*.

Lähde mukaan toimintaan!

Kutsumme Sinut mukaan Ikaalisten reitin vesistötalkoisiin! Tule mukaan Ikaalisten reitin vesistöryhmään tai lähde tekemään kunnostustoimia naapureiden kanssa. Tutustu sähköiseen mallikarttaan ja lähde

Vesistökoulu oli menestys s. 3

Nettikarttaa kehittämässä s. 5

Kyrösjärvi on Ikaalisten kaupungin aarre s. 8

vaikka geokätkeilemään vesistöjen lähiretkeilykohteisiin. Ehdota yhteistä tapahtumaa, joka kokoaisi toimijat yhteen. Me olemme sinua ja vesistöjä varten. Laiteaan vesistöt yhteistyöllä kuntoon!

Kesäterveisin:

Virve Rinnola

Hankkeen projektiasiantuntija
Pirkanmaan ELY-keskus
0295036345

virve.rinnola@ely-keskus.fi

Muista myös: www.ikaalistenreitti.com
ja www.facebook.com/ikaalistenreitti

Vesistökunnostuksen viisi hyötyä tavalliselle ihmiselle

Sinun ei tarvitse olla luontoihminen, itukeiju eikä viherpöytä hyötyäkseen yhteistuumin tehtävästä vesienhoidosta. Tavallisena veronmaksajana, kännykänkulluttajana ja lauantaiSHOP-paajana hyödyt järvien ja jokien hyväksi tehdystä työstä ainakin viidellä eri tavalla.

tuumin ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti, ei ole mitään syytä olla toivoton tulevaisuuden suhteen. Kun työtä jatketaan sitkeästi, se tuottaa kyllä tulosta.

4. Tenaville tulee parempi maailma

Ruutuunsa liimaantuneille tenaville ja teineille tekee terää kokea välillä jotain muutakin kuin juutuupin antimia ja vot-säpin viestejä. Sillä että fikset vesienhoitajat kaappaavat kouluista kersoja kalaan, paatille ja rantapuuhin, on todistettavasti hyödyllisiä vaikutuksia elämäsi pirttelöiden hyvinvoinnille sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä. Samojen tyyppien työn tuloksena tulee turvattua myös se, että vedet ovat tulevaisuudessakin semmoissa kunnossa, että tenavat voivat isoksi kasvetuaan viihtyä vesien äärellä.

5. Raha tulee rahan luokse

Voi olla, että kuntasi täytyy laittaa sinunkin veroäyryjäsi likoon järvien huonon hapen helpottamiseksi. Mutta hyvin viritetyt vesienhoitoporukat ovat investoinnin väärtti, sillä ne hyödyntävät kuntien laittamat rahat tehokkaasti ja haalivat maailmalta vielä tuplasti lisää rahoitusta eri hankkeisiin. Teidän seudulle virtaa varoja muualta. Ei huono.

Teksti: Sanni Manninen Johansen, Vanajavesikeskus & Vesistökunnostusverkosto, *Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -hankkeen ohjausryhmän jäsen*

Kyrösjärven rannalla hankkeen projektiasiantuntija Virve Rinnola.

Kuva: Tommi Laakso

Nimi: Yhteistyöllä vesistöt kuntoon - Ikaalisten reitillä

Painosmäärä: 20 000 kpl

Jakelualue: Ikaalisten vesistöreitillä alue

Päätoimittaja: Virve Rinnola, Pirkanmaan ELY-keskus, Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -kärkihanke.

Toimituskunta: Bilaletdin Emir, Mäkynen Anne, Peltonen Mari, Salo Hannu, Salonen Tinnu

Kiitokset: Ahro Jutta, Heino Satu, Herrala Marja-Liisa, Holsti Heikki, Jäänheimo Jenni, Keto Antton, Manninen Johansen Sanni, Mustonen Tero, Mäkynen Anne, Peltonen Mari, Penttilä Outi, Pihlaja Arja, Sillanpää Ari, Tolonen Kari ja Yli-Renko Maria

Paino ja taitto: PK-Paino Oy

 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

 PIRKANMAA

Kenelle Ikaalisten reitin vesistöryhmä on suunnattu?

Yhteistyössä, kumppanuuksissa ja verkostoissa on voimaa. Ikaalisten reitin vesistöryhmä on yhteistyötaho ja verkostoitumispaikka niille, joilla on tahtoa edistää vesistöjen hyvinvointia ja pohtia uusia ratkaisuja vesistökunnostusten toteuttamiseen.

Vesistöryhmässä kaikki tahot, niin kunnat, yhdistykset, järjestöt, yritykset kuin yksityishenkilöt ovat mukana tekemässä jotain yhteistä ja suurta. **Pienetkin teot ovat suuria, kun riittävän moni tekee niitä.**

Kaikkia tarvitaan

Ikaalisten reitin vesistöryhmässä tarvitaan asiantuntemusta eri aloilta, kuten kuntasektorilta, yksityispuolelta, maa- ja metsätaloudesta, teollisuudesta sekä talkoovoimaa, vaikutusvaltaa, erilaisia mielipiteitä, ideoita ja ennen kaikkea intoa yhteistyöhön. Mitä sinä haluat tuoda mukana vesistöryhmään?

Ikaalisten reitin vesistöryhmä

Ikaalisten reitin alueella on paljon toteutuneita, mutta myös paljon toteutumattomia vesistöjen kunnostussuunnitelmia.

Reitin vedet ovat huonommassa tilassa kuin Pirkanmaan vesistöt keskimäärin, ja siksi olisi tarve ryhtyä konkreettisiin toimenpiteisiin mieluummin nyt kuin vasta huomenna. Vaikka työ vaatii pitkäjänteisyyttä ja kärsivällisyyttä, tehty työ tulee varmasti palkitsemaan tekijänsä.

Suunnitelmasta toteutukseen

Koska valmiita suunnitelmia on jo olemassa, nyt olisi hyvä hetki koota voimat ja ryhtyä kokoamaan hankkeita ja haakea niille rahoitusta. Tämän takia Ikaalisten reitille perustetaan kumppanuuteen ja yhteistyöhön perustuva vapaaehtoinen ”Ikaalisten reitin vesistöryhmä”, jonka toimintaan ovat kaikki tervetulleita.

Paikalliseen tarpeeseen

Vesistöryhmä koostuu paikallisista vesistöjen käyttäjistä, yhdistyksistä, yrityksistä, muista toimijoista sekä viranomaisista. Edellä mainituilla tahoilla on parhain tieto alueen vesistöistä. Keskeisenä ajurina ovat paikalliset ja heidän tarpeensa lähijärvien ja jokien tilan parantamiseksi. Kaikessa toiminnassa kuunnellaan Ikaalisten reitin toimijoita, heidän tarpeitaan, toiveitaan ja haasteitaan vesistöasioissa.

Kuva: Virve Rinnola

Ryhmän toiminta perustuu kumppanuuteen ja yhteistyöhön. Sen toiminta pyritään vakiinnuttamaan. Tavoitteena on laatia toimenpideohjelma vuoteen 2027, joka tehdään yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Hanke on siis hyvin

pitkälti paikalliskehittämistä yhdessä alueen toimijoiden kanssa. Toimintamallia laajennetaan saatujen kokemusten perusteella muille vesistöalueille.

Teksti: Mari Peltonen & Virve Rinnola

Sinä voit vaikuttaa!

Millainen Ikaalisten reitti -hankkeessa perustettavan kumppanuuteen ja yhteistyöhön pohjautuvan vesienhoito-organisaation ”Ikaalisten reitin vesistöryhmän” tulisi olla?

Vastaa kyselyyn hankkeen nettisivuilla: www.ikaalistenreitti.com/kysely

Ympäristöministeriön terveiset

- vesienhoidon tavoitteena maailman puhtaimmat vedet

Suomen vesistöt olivat 1960-luvun lopussa paikoin surkeassa kunnossa. Noin puolet väestöstä asui lievästi tai pahoin likaantuneiden vesien äärellä. Pitkäjänteisen vesienhoito- ja seurauksena vesien pistekuormitus on alentunut melkoisesti, ja aktiiviset vesienhoito- ja jätteenkäsittelytoimet näkyvät nyt monien vesien tilan paranemisena.

Järvistämme jopa noin 85 prosenttia on tilaltaan hyviä tai erinomaisia. Ongelmia vesien tilassa riittää silti edelleenkin. Rannikkovedet ja monet pienet järvet kärsivät rehevöitymisestä. Samoin jokivesistöt kaipaavat tilan kohentamista niin haja- ja jätevesikuormituksen kuin vesirakentamisenkin jäljiltä.

Onneksi lähivedet ovat lähes jokaisen suomalaisen sydäntä lähellä. Lisäksi niiden arvo virkistyksestä, matkailusta sekä paikallisen ja alueellisen identiteetin ja talouskasvun vauhdittajana tunnustetaan yhä useammalla alueella.

Suunnitelmat ohjaavat toimintaa

Selkänäojana alueelliselle vesienhoito- ja jätteenkäsittelytoimintalle toimivat vuoteen 2021 ulottuvat vesien- ja merenhoitosuunnitelmat, jotka on valmisteltu laajapohjaisena yhteistyönä ELY-keskusten koordinoimana. Suunnitelmiin sisältyy noin 1000 vesien kunnostustoimenpidettä, jotka liittyvät

erityisesti järvissä ja virtavesissä tehtäviin elinympäristökunnostuksiin ja sisäisen kuormituksen hallintaan. Valtio on rahoittanut hankkeita avustusten ja hallituksen kärkihankkeiden kautta, mutta lisää vastuunkantajia ja hanketoteuttajia tarvitaan.

Kunnostustoimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa tarvitaan jatkossakin tiivistä yhteistyötä eri maankäytön sektoreiden välillä. Vesienhoitoon tarvitaan kokonaisvaltaista, valuma-alueet huomioivaa näkökulmaa, ja kunnostukset tulee toteuttaa aiempaa enemmän osana muita vesiä koskevia toimintoja, kuten luonnonmukaista maa- ja metsätalouden peruskuivatusta, kala- ja rapukantojen hoitoa ja tulva- ja hulevesiriskien

”Onneksi lähivedet ovat lähes jokaisen suomalaisen sydäntä lähellä.”

hallintaa. Esim. metsätalouden tarpeisiin kehitettyä valuma-alueuunnittelua tulisi hyödyntää laajemmin.

Voimavarat yhteen

Siksi juuri nyt tarvitaan lisää alueellisia organisaatioita ja toimintamalleja, joissa osaaminen, resurssit, ja tahtotila tiivistyvät. Alueellisesta toiminnasta on hyviä ko-

kemuksia eri puolilta maata, esim. lukuisat vesienhoito- ja jätteenkäsittelyhankkeet, säätiöt, ohjelmat ja hankkeet ovat tehneet erittäin arvokasta työtä oman alueensa vesien tilan parantamiseksi. Jokitalkkaritoimintaa on myös käynnissä useillakin alueilla. Siellä missä toiminta ei vielä ole organisoitunut, tarvitaan ensi tilassa yhteinen ”vesivisio.”

Rahaakin tarvitaan. ELY-keskukset kannaavat valtion rahoitusta pieneköihin, paikallisiin hankeavustuksiin. Rahoitus on kuitenkin ollut jatkuvasti vähenevään päin, ja vesienhoito- ja jätteenkäsittelytoiminnan tulevaisuus maakuntahallinnossa on vasta hahmotumassa. Vuosina 2016-2018 hallituksen vesien- ja merenhoito- ja jätteenkäsittelytoiminnan 8 miljoonan lisäpanoksen avulla on voitu tukea alueellisten verkostojen muodostamista ja uusien vesistökuunnostusmenetelmien ja toimintamallien kehittämistä. Ne luovat pohjaa jatkotoimenpiteiden suunnittelulle sekä alueelliselle ja valtakunnalliselle yhteistyölle. Myös ravinteidenkierrätysohjelmat ovat tukenet vesistöjemme ravinnekuorman vähentämistarpeita.

Teksti: Jenni Jäänheimo, Projektipäällikkö, vesien- ja merenhoito- ja jätteenkäsittelytoiminnan johtaja, Antton Keto, neuvotteleva virkamies Ympäristöministeriö, Luontoympäristöosasto, vedet ja meret

Etsitkö rahoitusta?
www.rahatpintaan.fi

Ympäristöministeriön Antton Keto (oik.) ja Jenni Jäänheimo (vas.).

Kuva: Krista Thauvön, ympäristöministeriö

Vesivisio 2050

Mikä Vesivisio 2050 on?

Vesivisio 2050 on ylimaakunnallisena yhteistyönä saavutettu tahtotila. Sen mukaan Kokemäenjoen vesistöalue on toimintoiltaan Suomen monipuolisimman ja vetovoimaisimman vesistöalue, jolta on yhteys Selkämereen saakka. Ikaalisten vesistöreitti kuuluu kokonaan Kokemäenjoen vesistöalueeseen.

Veden arvo tunnustetaan eri toiminnan tasoilla ja vastuu vesistä koetaan yhteiseksi. Tasapainoisesti yhdessä hoidettu vesistöalue pinta- ja pohjavesineen luo kestävästä vaurautta ja hyvinvointia alueen maakuntiin.

Tutustu Vesivisio 2050 -blogiin, se kannattaa!

www.vesivisio2050.wordpress.com

Järvi keskellä kylää - Parkanon Kirkkojärvi tutuksi

Parkanon yhteiskoulussa on hyödynnetty järvi-ekosysteemin opetuksessa koulun lähistöllä sijaitsevaa Kirkkojärveä jo vuosien ajan. Aiempina vuosina havainnot ja pikku tutkimukset ovat jääneet lähinnä luokka- ja vuosisatasolla toteutuneiksi projekteiksi. Opetushallituksen rahoittaman **Louhi, tutki ja vaikuta -hankkeen** myötä heräsi ajatus alkaa kerätä tietoa laajemmin ja pidemmältä ajanjaksolta sekä siirtää tietoa kartalle.

Hankkeen yhtenä tavoitteena on luoda uutta ja käyttää jo olemassa olevaa avointa dataa sekä esittää sitä erityisesti karttojen avulla. Kirkkojärven vesitutkimukset ovat vain yksi osa hankkeesta. Hankkeen nettisivu löytyy osoitteesta ltv.lystiviiki.fi. Mittaustulokset ovat nähtävissä myös Järviwikissä (www.jarviwiki.fi).

Hanke mahdollisti mittaukset

Keväällä 2017 kerättiin lähinnä aistinvaraista maastotietoa järveen pohjoisen suunnalta laskevista ojista, toukokuussa

Oppilaita vesimittauksia suorittamassa. Kuva: Ari Sillanpää

2018 havainnointi laajennettiin koskemaan koko järven ympäristöä. Hankkeen myötä käyttöön saatiin mittalaitteita erilaisiin veden laadun mittauksiin. Laitteilla oppilaat pystyvät mittaamaan veden lämpötilan, pH:n, sameuden, sähköjohtavuuden, happipitoisuuden ja virtausnopeuden. Vertailuaineistoa on saatu mm. Kokemäenjoen vesistön vesiensuo-

jeluyhdistys ry:n tekemistä turvetuotannon velvoitetarkkailuraporteista.

Teemapäivänä vesistö tutuksi

Syyskuussa 2017 toteutettiin 7-luokille järven ympäristössä monialainen teemapäivä, jossa viidellä rastilla suoritettiin erilaisia tehtäviä. Kahdella rastilla

mitattiin veden laatuun liittyviä asioita ja mittaukset tehtiin sekä järveen laskevasta Vuorijoesta että järvestä laskevasta Pappilankoskesta.

Keväällä 2018 toistettiin mittaukset samoista pisteistä. Yhdellä rastilla tutkittiin kasvillisuutta ja selkärangattomia ja yhdellä kalastoa ja sääasioita. Käytössä oli pieni sääasema, joka mittasi lämpötilan lisäksi tuulen nopeutta, kastepistettä, ilmankosteutta ja -painetta. Viidennen rastin aiheena oli ympäristötaide. Lisäksi tehtiin haastatteluja, videointia ja valokuvausta.

Tutkimustyötä Kirkkojärven ympärillä tullaan jatkamaan myös tulevina vuosina. Itse tehdyt tutkimukset antavat hyvän pohjan asioiden ymmärtämiselle ja maastossa käytetty aika tulee moninkertaisena takaisin. **Tutkiva ja ilmiöpohjainen oppiminen luo käsityksen kokonaisuudesta mielekkäällä tavalla ja lisäksi ohjaa oppilaita tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen.**

Teksti: Ari Sillanpää, Parkanon yhteiskoulu

Yhteistyöllä toteutettu Vesistökoulu oli menestys

40 Parkanon seitsemäsluokkalaista sai nauttia aurinkoisesta kesästä toukokuusta 2018 Parkanon Kuivasjärvestä laskevan Kuivasjoen rannalla. Kyseiselle paikalle on viime vuonna valmistunut pohjapato, jonka tehtävä on nostaa järven keskimääräisiä ali- ja keskiveden korkeuksia järven tilan ja virkistyskäytön parantamiseksi.

Paikka näyttää jo nyt luonnolliselta koskelta. Moni nuori yllättyikin paikan kauneudesta sinne saavuttuaan. Vesistökoulu-tapahtuma oli osa Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -hankkeen toteuttamista.

Vesistökoulu rakentui rasteista

Nuoret saapuivat vesistön äärelle iloisin ja odottavin mielin, sillä mikä olisi parempaa kuin ulkoistaa oppimisympäristö vesistön varrelle. Päivän teemana oli tutustuttaa nuoria vesiympäristöön ja -tutkimukseen mittauksia ja havaintoja tehden.

Kokemuksia ja oppia kerrytettiin neljän toimintarastin avulla, joista yksi oli tietenkin makkaranpaistoa nokipannukahvin, mehun ja pullan kera! Rasteilla oppilaat pääsivät mm. tutustumaan virtaamamittausten saloihin KVVY ry:n näyttötoimittaja Teemu Kosken ja ympäristöasiantuntijan Heikki Holsin johdolla. Tämän lisäksi opettaja Ari Sillanpään kanssa oppilaat tutustuivat konkreettisesti erilaisiin mittalaitteisiin ja mittasivat esimerkiksi veden lämpötilaa, sähköjohtavuutta ja happamuutta.

Pirkanmaan ELY-keskuksen vesitalousasiantuntija Anne Mäkynen vetämällä rastilla pohdittiin mm. mistä veden väri johtuu ja onko jokiympäristö ollut 100 vuotta sitten sama kuin nykyisin.

Lupaus omalle lähivesistölle

Viimeisellä rastilla oppilaat, talkoohenkilökunta sekä järjestäjät tekivät oman vesistö lupauksensa, jonka avulla he haluavat parantaa vesien tilaa tulevaisuudessa. Näistä lupauksista muodostui erittäin positiivinen kuva nuorista ja heidän suhtautumisestaan ympäristöön.

Moni nuori lupasi vähentää puhtaan veden käyttöä, olla roskaamatta ja estää mikromuovien kulkemista vesistöihin. Talkootyön tekijöiden vesistö lupauksissa näkyi yhteistyöhalukkuus eri tahojen kanssa, valmius talkootyöhön tulevaisuudessakin sekä oman kosteikon perustaminen.

Oivalluksia ja veteen puhtauttamista

Päivä tarjosi nuorille hyviä muistoja ja oppia, joihin on mukava palata myöhemminkin. Moni pulahti helteisenä päivänä joessa vilvoittelemassa. Oppilaiden keskuudessa syntyi myös oivalluksia omasta vedenkulutuksesta ja vesiekosysteemin hauraudesta.

Tulevaisuuden vesistökuulostaja?

Meidän tehtävä ympäristöministeriön rahoittamana kärkihankkeena on innostaa nuoria ja auttaa heitä saamaan tietoa vesis-

Vesistökouluun alussa Ikaalisten reitti -hankkeen projektiasiantuntija Virve Rinnola kertoo oppilaille päivän ohjelmasta sekä Kuivasjoen pohjapadosta. Kuva: Hannele Kortesoja

Vesistökouluun annettiin innokkaasti vesistö lupauksia. Kuva: Rinnola

toista ja ympäristöstämme. Lisäksi voimme auttaa nuoria saamaan myönteisiä kokemuksia ja saada heidät myös itse kokeilemaan, kuten Vesistökouluun tehtiin.

Vesiensuojelutyö on tärkeää myös tulevaisuudessa, ja uusia osajia ja asiasta kiinnostuneita tarvitaan. Onnistuimme tehtävässä **Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys Vauhtia vesien-**

hoitoon -hankkeen sekä talkooperanostuksella mukana olleiden Kuivasjärven kalastuskunnan ja Parkanon 4H:n kanssa. Hanke haastaa tulevaisuudessakin kaikki halukkaat rohkeasti mukaan edistämään vesienhoitoa sekä kannustaa paikallisia toimimaan vesistöjen suojelemiseksi ja kunnostamiseksi.

Teksti: Anne Mäkynen & Virve Rinnola

Pelastetaan yhdessä Ikaalisten reitin vesistöt

Linnunsuo. Kuva: Tero Mustonen

Ikaalisten reitti osana laajempaa Kokemäenjoen valuma-aluetta on kansallisesti tärkeä vesistö. Sen latvavesillä Parkanosissa sijaitsee Kuivasjärvi, jonka jo Lönnrot kumppaneineen totesi olevan kulttuurihistoriallisesti merkittävä. Reitin vesistöt ovat kuitenkin huonommassa tilassa, kuin olisi suotavaa. Ikaalisten reitin vesistöt voidaan vielä pelastaa, mutta se vaatii pikaista siirtymistä laajamittaiseen valuma-alueiden kunnostukseen.

Järven sietokyky

Järvi voi huonosti, kun valuma-alueelta tuleva kuormitus on suurempi kuin vesistön kyky käsitellä kiintoainesta, humusta, ravinteita ja elohopeaa. Toisin päin – jos järven ulkoista kuormitusta saadaan vähennettyä oleellisesti, toimet järvioltaalla ovat menestyksekkäitä. Jos kuormitus jatkuu, järvioltaan kunnostus on usein hukkaan heitettyä tai tehotonta.

Hyvä vertaus lääketieteeseen on syöpä – jos ei hoideta aluksi syytä (kuormitus) vaan seurausta (rehevöityminen,

liettymät jne), hoito ei pure. Rahoitusta on aina vähän, joten pienetkin resurssit ja talkootyöt on kohdennettava tarkasti.

Valuma-aluekunnostus avuksi

Valuma-aluekunnostus on lääke pysyvään järven ja joen tilan kohoamiseen. Työkaluina ovat kosteikat, pintavalutuskentät, ennallistetut suot, kevennetty metsäojitus, pohjakynnykset, eroosiontorjunta ja laskeutusaltaat. Vapaaehtoistoimenpiteet mitoitetaan maanomistajille tehokkaiksi. Muuten riskinä on, että suojarakenteesta voi tulla kuormituslähde. Työt ovat piristysruiske myös

Silolahden kosteikko. Kuva: Tero Mustonen

kylien urakoitsijoille. Kohteiden sijainnissa ja toteutuksessa hyödynnetään paikallista perinnetietoa. Metsästäjienkin toiveet kosteikoista riistakäytössä toteutuvat.

Pro Kuivasjärvi ry:n toimia

Pro Kuivasjärvi ry on toteuttanut monitehokosteikkoja (ks. kuva), jolla torjutaan ravinne- ja kiintoaineskuormaa. Itä-Suomessa Jukajoella on Linnunsuon 110 hehtaarin monivaikutteinen kosteikko, joka torjuu happamuutta ja muita vesistövai-

tuksia. Se on kansallisesti merkittävä lintujen elinympäristö. Vuonna 2018 Pro Kuivasjärvi toteuttaa kahdenkymmenen hehtaarin kosteikkokokonaisuuden, josta seitsemän hehtaaria on vesiensuojeluvaikeuksista. Loput ovat luonnon monimuotoisuus- ja ennallistamiskäytössä. Uskomme, että Kuivasjärvi voidaan vielä pelastaa yhdessä toimien.

Teksti: Tero Mustonen, dosentti, Pro Kuivasjärvi ry.

Kyrösjärven kalastusalue ryhtyi tuumasta toimeen

Kyrösjärven kalastusalueen hallituksessa tunnelma oli alkuvuodesta 2018 mielteliäs. Järven aktiiviset toimijat olivat saaneet tarpeeksensa kotijärven heikentyneestä tilasta ja päättäneet parantaa järven tilaa hoitokalastamalla sekä lisäämällä tietämystä järven hyvinvoinnin edistämisestä sekä hoitokalastamisesta.

Veden laatu ei saa enää huonontua rehevöitymisen takia, vaatii kalastusalueen isännöitsijä Jarmo Kalli. Kalastusalueella oli vahva tahto huolehtia yhdessä kotijärvestään, mutta heillä oli vaikeuksia tietää mistä projektin suunnittelun voisi aloittaa. Apua saatiin Pirkanmaan ELY-keskuksesta.

Hankesuunnitelma valmis-tui

- Usein kunnostushankkeen suunnittelu ja käynnistyminen vaativat ulkopuolista tukea, kertoo Yhteistyöllä vesistöt kun-

toon Ikaalisten reitillä -hankkeen projektiasiantuntija Virve Rinnola Pirkanmaan ELY-keskuksesta. Rinnola jatkaa, että oli todella hienoa olla avustamassa paikallisia toimijoita verkostoitumaan keskenään ja saaman yhteinen tahto muutaman kokouksen lopputuloksena paperille hankesuunnitelmaa varten.

Kunnostus -tai ympäristöhankkeen suunnittelussa on tärkeää antaa toimijoille oikeaa tietoa ja ohjata lisätiedon lähteille.

- Tärkeintä on kuitenkin luoda uskoa siihen, että paikalliset toimijat voivat aidosti toteuttaa hyviä hankkeita ympäristönsä hyväksi, ja että aluksi hankalalta tuntuvasta byrokratiasta selvittää, Rinnola painottaa.

Hoitokalastus kunnostus-keinona

Paikalliset esittelivät hankeideaansa hoitokalastuksesta loppupalvesta 2018

Pirkanmaan ELY-keskuksen vesitalousasiantuntija Anne Mäkyselle sekä erikoistutkija Ämer Bilaletdinille. Mäkynen ja Bilaletdin kertoivat suhtautuneensa asiaan positiivisesti ja painottavat, että vähempiarvoisten kalojen kalastaminen Kyrösjärvestä on paitsi ekoteko niin myös järkiratkaisu.

- Nämä kalat ovat mainiota lähiruokaa, joka on terveellistä ja turvallista, tiivistää Mäkynen.

Hoitokalastuksen tavoitteena on yleisesti saada kalaston rakennetta oikaistua siten, että särkikalajien osuus pienenee ja estää siten rehevöitymistä järvessä. Hoitokalastuksen lisäksi on erittäin tärkeää puuttua ulkoiseen kuormitukseen, jotta järven tila kohentuisi. Jostain on kuitenkin aloitettava.

- Kestävän kehityksen mukaisesti hoitokalastuksen saalit pääsevät hyötykäyttöön ja ihmisten lautaselle vaikkapa särkikalapihveinä. Mikäli hoitokalastuksessa saaliiksi tulee arvokaloja, niin ne päästetään takaisin järveen. Mäkynen kiteyttääkin, että ympäristöhankkeissa on järjeä.

Hankehakemus sai positiivisen vastaanoton

Pirkanmaan ELY-keskuksen kannustamana Kyrösjärven kalastusalue päätti loppukevällä lähteä hakemaan Kyrösjärven tila paremmaksi -kehittämisen ja investointihanketta Leader Pohjois-Satakunnasta. Investointihankkeessa pääpaino on sellaisissa hankinnoissa, jotka mahdollistavat hoitokalastuksen yleishyödyllisenä

talkootyönä ja vapaa-ajan viettotapana. Kehittämishankkeessa taas pyritään edistämään vähempi arvoisen kalan elintarvikkeetjua Pirkanmaalla, oppimaan hyviä käytäntöjä hoitokalastuksesta, järjestämään tapahtumia ja tilaisuuksia järven hyvinvoinnin edistämiseksi sekä nostamalla vähempi arvoisen kalan imagoa elintarvikkeena.

- Leader Pohjois-Satakunnassa suhtaututtiin hankeideaan heti positiivisesti. Kalastusalue on saanut Leader Pohjois-Satakunnalta erittäin hyviä neuvoja hankesuunnitelmaa ja siihen liittyvien kilpailutusten tekemiseen, kiittää Rinnola.

Hankeideasta tietoisku järvi-illassa

Hoitokalastus oli esillä myös huhtikuussa Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämässä Ikaalisten reitti -kärkihankkeen järvi-illassa, joka kokosi paikalliset toimijat ja kaikki tiedonjanoiset yhteisen asian ääreen Ikaalisiin. Illan tavoitteena oli innostaa yleisöä huolehtimaan kotijärvestään sekä jakaa tietoa vesiasioista, mm. Kokemäenjoen vesivisio 2050:stä ja kunnostushankkeiden rahoituksesta.

Kalastusalueen hallituksen jäsenet pitivät Kyrösjärven tila paremmaksi -hankkeesta tietoiskun, jossa he kertoivat tarkemmin hankkeestaan ja sen etenemisestä. Avoimuus ja tiedonkulku ovat keskeisiä onnistumisen elementtejä hankkeissa, joiden toteutuminen on useiden toimijoiden käsissä. Rinnola kiittääkin kalastusalueen avoimuudesta, sillä esimerkiksi hoitokalastuksen tarjouspyyntö oli kalastusalueen nettisivuilla ja se lähetettiin 27 Pirkanmaan kaupalliselle kalastajalle.

Teksti: Virve Rinnola & Mari Peltonen

Paikalliset esittelevät Kyrösjärven tila paremmaksi -hanketta Leader Pohjois-Satakunnan toiminnanjohtaja Juha Vanhapaastolle ja hankeneuvojalle Leena Saloniemelle. Kuva: Virve Rinnola

Ruokahukka uhkaa vesistöjämme

Kuluttaja on kunkku myös ympäristön suojelemisessa. Valintamme ruokakaupassa vaikuttavat moneen, muun muassa vesistöjemme tilaan. Ruokahukka on kurja kaveri, sen koolla on merkitystä niin taloudellisesti kuin ympäristönkin kannalta. Kotitaluksista syntyvä ruokahävikki on vuodessa jopa 20–25 kiloa henkilöä kohden. Mutta tiedämmekö millaisia vaikutuksia tuolla valtavalla määrällä on?

Ruokahukka kuluttaa vesivaroja

Ruokahukka lisää muun muassa vesijalanjälkeämme. Kaikki hukkaan heitetty ruoka kuluttaa vesivarojamme ja tuotantoa aivan suotta. Vesijalanjäljessä huomioidaan talousveden lisäksi kaikki vesi, joka on tarvittu elintarvikkeiden, tavaroiden tai palveluiden tuotantoon.

Katse vesistöihin

Maa- ja kotitalousnaiset ovat mukana hallituksen kärkihankkeessa *Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin*. Seuraavan parin vuoden aikana taistelemme ruokahukkaa vastaan ja vesistöjemme puolesta infotapahtumien, ruokakurssien ja erilaisten tiedotustempausten avulla. Keräämme muun muassa vapaaehtoisia hukantorjuntapartioita kuluttajien avuksi.

Hyppää hyvän kierteeseen

Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset järjestävät kampanjan aikana muun muassa 15 **Hyppää hyvän kierteeseen -tapahtumaa**. Toteutamme tapahtumat yhteistyössä erilaisten vesistötapahuttumien ja -toimijoiden kanssa. Näissä tapahtumissa yhdistämme ruoka- ja maisema-asiantuntemuksemme. Kerromme

kuluttajille käytännön vinkkejä luonnon monimuotoisuuden hyödyistä, kotimaisen ruoan tuotannon eduista ja tietenkin ruokahukan torjunnasta. Jos sinulla on aiheeseen sopivia tapahtumia tai olette muuten aiheesta kiinnostuneita, ota ihmeessä yhteyttä.

Me maisema-asiantuntijat teemme rantojen luonnon monimuotoisuuden eteen monipuolisesti töitä. Lisäksi haluamme nostaa esiin rantojen ja vesien virkistyskäyttöä ja niiden merkitystä maisemissamme.

Hoidetut ja monimuotoiset rannat antavat täällä tuhansien järvien maassamme huikeita mahdollisuuksia esimerkiksi reiteille ja maisemakokemuksille. Kokeuksemme maiseman tuotteistuksesta vai tuotteistamisesta sopii hyvin myös

rantojen monikäytön kehittämiseen. Yhdessä toimien saamme vesistöt ja rantamme parempaan kuntoon.

Yhteistyöterveisin,
Jutta Ahro
maisema-asiantuntija
jutta.ahro@maajakotitalousnaiset.fi
MKN Maisemapalvelut
ProAgria Etelä-Suomi ry

SÄRKISIPSIT

10 annosta, 150 g annos

1 ½ kg särkifileitä

Panerointi:

3 munaa

180 g (3 dl) ruisjauhoja

1 rkl suolaa

Paistamiseen:

öljyä ja voita

Poista särkifileistä ruodot. Riko munat kulhoon ja vatkaa rakenne rikki. Sekoita toisessa kulhossa ruisjauhot ja suola. Kuumenna pannulla öljyä niin, että pannulla on sitä noin 1 cm verran. Lisää mukaan 50 g voita. Kuumenna. Upota särkifileet ensin munaseokseen ja kääntele sen jälkeen jauhoseoksessa. Kypsennä kalapalat kuumassa rasvassa nopeasti, vajaa minuutti. Tee kypsentyminen useassa erässä. Nosta valmiit sipsit talouspaperin päälle, jolloin ylimääräinen rasva imeytyy pois. Tarjoa särkisipsit yrttikastikkeen kera.

Yrttinen kastike

10 annosta, ½ dl annos

3 dl kermaviiliä

1 dl majoneesia

2 dl yrttisilppua (kevätspuli, kirveli, ym.)

½ tl sokeria

¾ tl suolaa

2 tl sinappia

sitruunamehua

Sekoita aineet keskenään.

Reseptin antoi:

Outi Penttilä Maa- ja kotitalousnaisista.

Särkisipsit on kehitetty Kansainvälisesti kalavesillä -hankkeessa

<http://kuhamaa.fi/kansainvalisestikalavesilla/>

Nettikarttaa kehittämässä

Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -hankkeessa, tai tuttavallisemmin Ikaalisten reitti -hankkeessa tullaan julkaisemaan paikkatietoon perustuva mallikartta, josta jokainen voi löytää Ikaalisten reitin vesistöalueella jo valmistuneita kunnostuskohteita sekä keskeneräisiä kohteita.

Luontoretkeä voi tehdä yksin tai yhdessä muiden kanssa valmistuneisiin kohteisiin. Keskeneräiset kunnostuskohteet voivat taas löytyä yllättävän läheltä vaikkapa mökkirannastasi ja innostaa sinua toimimaan yhdessä muiden kanssa, jotta mökkivesistösi olisi tulevaisuudessa paremmassa tilassa.

Kartta-aineistot tulevat olemaan helppokäyttöisiä ja monipuolisia ominaisuuksiltaan. Kartta-aineistojen julkaisuajankohdasta tullaan ilmoittamaan myöhemmin tarkemmin. Viereisessä kuvassa on sähköisen mallikartan suunnittelutiimi. Pirkanmaan liiton kehityspäällikkö Ilpo Tammi painottaa, että nyt pyritään käyttämään ihan uudenlaista tekniikkaa ja jatkokehittämään sitä tulevaisuutta silmällä pitäen.

Teksti: Virve Rinnola

Nettikarttaa kehitetään jatkuvassa yhteistyössä. Kuvassa oikealta Pirkanmaan ELY-keskuksen paikkatietoasiantuntija Martti Vaali, Pirkanmaan liiton kehityspäällikkö Ilpo Tammi sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen vesitalousasiantuntija Anne Mäkyinen.

Kuva: Virve Rinnola

Vieraskynä:

Onnistuneiden vesistökuunnostustalkoiden synty

Näin kesän lähestyessä monet rantojen asukkaat heräävät taas huomaamaan lähivesistönsä ja -rantojensa tilan, joka valitettavan usein ei miellytä ranta-asukkaita. Esimerkiksi vene- ja uimarantojen virkistyskäyttöarvo on monin paikoin laskenut rantojen pusikoitumisen ja ruovikoiden lisääntymisen seurauksena.

Talkoot toimintatapoina

Miten sitten lähteä tekemään vesistökuunnostuksia ja ranta-alueiden hoitoa? Yksi mahdollinen keino hoitaa alueita on talkoiden järjestäminen. Esimerkiksi vesialueen järjestäytyneet osakaskunta tai vaikkapa kyläyhdistys voi toimia talkoiden järjestäjänä. Talkoita toki voi järjestää ihan ilman mitään järjestäytyntä tahoa taustalla, mutta yleensä aina tarvitaan joku vastuhenkilö, sillä onnistuneet vesistökuunnostushankkeet vaativat aina suunnitelmallista ja johdettua toimintaa.

Tämän vuoksi onkin tärkeää, että hanketta vetää yksi yhteistyökykyinen yhteisesti valittu henkilö. Talkootyöllä myös kustannukset saadaan kohtuulliselle tasolle, koska talkoolaisten työpanos on yleensä suuri. Usein hankkeita ei voidakaan toteuttaa ilman aktiivisia paikallisia, jotka talkoilevat yhteisen hyvän eteen.

Talkootyöt ovat oiva keino saada vesistökuunnostusten kustannuksia laskettua ja samalla ne tarjoavat yhteistä tekemistä paikallisten kesken.

Kuva: Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Suunnitelmallisuus kaiken alku

Onnistuneet vesistökuunnostustalkoot lähtevät käyntiin suunnittelulla. On tärkeää heti aluksi yhdessä miettiä mitkä ovat ne syyt miksi kuunnostusta lähdetään tekemään. Paikallisten mukanaolo ja suunnitteluvaiheessa on tärkeää, jotta toimenpiteet kohdistuvat halutuille alueille. Talkootoihin osallistuminen on mielekkäämpää, kun ihmiset saavat äänensä kuuluviin ja kokevat, että osallistumalla he myös itse saavat kuunnostushankkeista hyötyä. Suunnitelman lähtökohtana voi

olla esimerkiksi vesikasvillisuuden poisto, ranta-alueiden raivaus tai virkistyskäyttöä ajatellen rannalla olevien rakenteiden kuunnostaminen.

Rantojen kuunnostuksen tueksi Maa- ja kotitalousnaiset ovat kehittäneet muunneltavissa olevan *Rannat kuntoon -toimintamallin* siihen, miten rantojen kuunnostusta lähdetään suunnittelemaan ja toteuttamaan. Tätä toimintamallia voi hyväksikäyttää, kun vesistökuunnostustalkoita suunnitellaan. Huolellisesti tehty suunnitelma edesauttaa esimerkiksi tarvittavien viranomaislupien hakemisessa.

Luvat kuntoon

Ennen varsinaisten talkoiden aloittamista on siis haettava tarvittavat viranomaisluvut sekä vesi- ja ranta-alueen omistajien suostumus kuunnostustoimiin. Esimerkiksi koneellisesta niitosta on tehtävä ilmoitus paikalliseen ELY-keskukseen 30 päivää ennen työn suorittamista. Mikäli kuunnostustoimena on ajateltu ruoppaamista, tarvitsee siitä aina tehdä ilmoitus ELY-keskukseen, joka on maksuton. Tilavuudeltaan yli 500 m³ ruoppaukselle tulee hakea lupa aluehallintovirastolta (AVI). Pienimmästään, massamäärältään enintään 500 m³ koneellisesta ruoppauksesta on tehtävä ilmoitus ELY-keskukseen vähintään 30 vuorokautta ennen töiden aloitusajankohtaa.

Ruoppaus- ja niittolupaa voi hakea sähköisesti. Suojelualueilla tehtävistä (Esim. Natura 2000 -alueet) kuunnostustoimenpiteistä kannattaa jo suunnitteluvaiheessa olla yhteydessä paikalliseen ELY-keskukseen, sillä näillä alueilla toimenpiteissä saattaa olla rajoituksia.

Kun lupa-asiat ovat kunnossa, kääritään hihat ja aletaan hommiin! Vesistökuunnostustalkoot vaativat työtä, mutta parhaimmillaan ne ovat koko yhteisöä yhdistävä tekijä, jotka tarjoavat mukavaa yhdessäoloa ja tekemistä paikallisten kesken.

Teksti: Maria Yli-Renko
Projektikoordinaattori, SAAVI-hanke
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Ikaalisten reitti -hankkeen tavoitteet

- Aktivoidaan ja sitoutetaan toimijoita
- Perustetaan yhteistyötaho ja verkostoitumispaikka - **Ikaalisten reitin vesistöryhmä**, joka pohjautuu kumppanuuteen ja vapaaehtoisuuteen.
- Vesistöryhmä laatii yhteistyönä vesienhoidon toteuttamisohjelman
- Julkaistaan nettikartta vesiensuojelurakenteiden mallikohteista
- Asennetaan opastauluja vesistökuunnostuskohteisiin, joita voi pitää lähimatkailukohteina
- Pohditaan ja toteutetaan uusia ratkaisuja vesienhoidon toteuttamiseen
- Kootaan erilaiset hankeideat ja kesken olevat hankeideat yhteen

Innostuitko vesien hoidosta ja suojelusta?

Toimi näin:

1. Seuraa hankkeen nettisivuja www.ikaalistereitti.com ja pääset suoraan tiedon ttimeen!
2. Tykkää hankkeen Facebook-sivusta www.facebook.com/ikaalistenreitti ja tiedät jatkuvasti mitä tapahtuu seuraavaksi ja missä.
3. Osallistu yleisötilaisuuksiin ja tapahtumiin - **verkostoidu ja osallistu vaikkapa vesistökuunnostustalkoisiin.**
4. Onko sinulla hankeidea, jolla saataisiin yhteistyöllä vesistöjä kuntoon? Ota yhteyttä hankkeen projektiasiantuntijaan Virveen ja mietitään yhdessä, miten edetään.
Yhteystiedot: Virve Rinnola, virve.rinnola@ely-keskus.fi
tai 0295036345
5. Tule mukaan **Ikaalisten reitin vesistöryhmään** ja anna oma panoksesi vesistöjen hyvinvointiin.
6. Lähe lähiretkeilemään vesistökuunnostuskoteisiin, jotka löydät: www.ikaalistenreitti.com/mallikohteet
7. Nauti yhteisistä vesistöistä erilaisin virkistyskäyttömuodoin!

KVVY kunnostajan apuna Ikaalisten reitillä

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys on tutkinut Ikaalisten reitin vesien tilaa ja kuormituksen muutoksia jo 1960 luvulta alkaen. Koottua tietoa hyödynnetään mm. kunnostustoimien suunnittelussa.

Virtavesien kunnostamisen hyvässä vauhdissa

Parkanon ja Ikaalisten kalastusalueet ovat tehneet tiivistä yhteistyötä KVVY:n kanssa Ikaalisten reitin virtavesien ja taimenkantojen tilan parantamiseksi. Kaikkien suurimpien Kyrösjärveen laskevien jokivesistöjen taimenkantojen nykytila on selvitetty (Sipsijärven reitti, Jyllinjoki, Kovesjoki ja Aurejoki). Esiselvitykset ovat luoneet pohjan kunnostustoimien toteutuksille, joita on tehty mm. Sipsijärven Vahokoskella, Jyllinjoen Särkikoskella ja Suninkoskella.

Vuonna 2017 Parkanon pienellä taimenpurolla korvattiin purossa oleva kalojen vapaata kulkua estävä tierumpu uudella isolla tierummulla. **Puron varrella asuva maanomistaja ja vesialueen osakaskunta olivat innolla mukana auttamassa kunnostustoimissa.** Ikaalisten reitin virtavesien ja taimenkantojen hoitotyön tulevaisuus näyttää valoisalta, sillä Parkanon ja Ikaalisten kaupungit ovat lähteneet tukemaan KVVY:n nelivuotista VIRTIA-hanketta, jonka puitteissa kunnostustyötä laajennetaan alueella.

Kuormitusta vähennetään valuma-alueella tehtävillä toimilla

Kovesjoen valuma-alueelle on juuri valmistunut ELY-keskuksen tilauksesta laaja yleissuunnitelma, jossa esitetyillä toimilla on mahdollista vähentää noin viidesosa

fosforin kokonaiskuormituksesta vesistöihin.

Tästä kuormituksen vähennyksestä noin viidesosa olisi mahdollista saavuttaa kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien kunnostamisella. KVVY on tehnyt alueella haja-asutuksen jätevesineuvontaa useiden vuosien ajan ja tavoittanut kiinteistökohtaisesti ja yleisneuvonnan keinoin lähes 4000 asukasta.

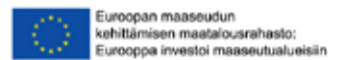
Maksutonta neuvontaa on tarjolla myös kesällä 2018, kannattaa hyödyntää! Kovesjoen lisäksi kunnostussuunnitelmia on valmiina myös mm. Aurejärvellä ja Hämeenkyrön raakku-jokien alueella. **Suunnitelmien pohjalta on nyt hyvä tarttua kunnostustoimiin!**

KVVY:n hankkeet neuvovat kunnostajia

KVVY:n Vauhtia vesienhoitoon -hanke neuvoo kunnostushankkeen eri vaiheissa. Hanke päättyy vuoden 2018 lopussa ja nyt kannattaakin hyödyntää mahdollisuus maksuttomaan neuvontaan. Lisäksi KVVY neuvoo virtavesien kunnostamisesta ja haja-asutuksen jätevesiin liittyvissä kysymyksissä.

Teksti: Satu Heino ja Heikki Holsti, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry

kvvy.fi
vesienhoito.kvvy.fi

Yhteinen Aurejärven ry:n perustaminen

Tavoitteena on jättää perintönä puhtaat vedet seuraavillekin sukupolville

Vesi liittyy lähes kaikkeen elämiseen ja taloudelliseen toimintaan. Vesi itsessään on mittaamattoman arvokasta kansallissomaisuutta, josta on pidettävä huolta.

Seudun ranta-asukkailla ja mökkiläisillä on jo kauan aikaa ollut suuri huoli järvien tilan heikkenemisestä ja neuvottomuudesta, miten pitäisi edetä. **Yhteinen Aurejärven ry** syntyi kahden kyläyhdistyksen, **Parkanon Aureen kyläyhdistyksen** ja **Pohjois-Kurun Taistelijan Talo-palveluyhdistyksen** yhteistyön tuloksena. Yhteinen Aurejärven rekisteröitiin toukokuussa 2016. Vesienhoitoyhdistyksen tavoitteena on ehkäistä vesien tilan heikkenemistä ja korjata jo olemassa olevia ongelmia, jotta tulevatkin sukupolvet saisivat nauttia puhtaista vesistä.

Yhdistyksen voimannostuksena syntyi valuma-alueutkimus

ELY-keskukselta saatiin harkinnanvaraisista vesiensuojelutoimenpiteisiin tarkoitettua valtionavustusta vuodelle 2017. Myös Ylöjärven ja Parkanon kaupungeilta ja kalastusalueelta haettiin avustusta valuma-alueutkimukseen. Julkinen vesienhoitorahoitus pienenee jatkuvasti. Valtion ja kuntien valtion rahoitusmahdollisuudet ovat rajalliset. **Yksityinen ja yhteisöjen rahoitus vesienhoitohankkeissa on useimmiten ehto valtion tai kunnan rahoituksen myöntämiseen.**

Ympäristö- ja biotekniikan DI **Jami Aholta** tilattiin valuma-alueutkimus kuormituksen vähentämiseksi. Hankkeesta hyötyvät kaikki lähialueen vakituiset asukkaat ja mökkiläiset sekä muut järveä käyttävät.

Monissa vesienhoitoyhdistyksissä ja tutkimuksissa on todettu, että kansalaiset ovat valmiita maksamaan puhtaista ve-

sistä ja tekemään talkootyötä. Niin myös Aurejärvellä, omarahoitussuutta on kerätty jäsenmaksuilla. Tällä hetkellä yhdistyksessä on 205 jäsentä.

Kuormitus selvitys ja yleiskunnostussuunnitelma koko valuma-alueelle

Kuormitus selvitys ja yleiskunnostussuunnitelma tehtiin koko valuma-alueelle. Sen aloittamisesta tiedotettiin paikallislehdissä. Valuma-alue selvitys valmistui loppuvuodesta 2017 ja se esiteltiin yleisölle Seitsemisen kansallispuistossa **Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -projektin** järjestämässä Järvihetkessä toukuu-

Auditorio oli täynnä kiinnostuneita kuulijoita ja paikan päällä oli selvityksen tekijä **Jami Aho**, joka totesi, että Aurejärven kuormitus on tasolla, jolla järvi on hitaasti rehevöitymässä.

Rehevöityminen on kuitenkin kohtuullisen hidasta, koska järven kuormitus on lähellä sallittavaa tasoa. Jos mitään ei tehdä, rehevöitymiskehitys saattaa kiihtyä.

Veden pitkän viipymän vuoksi järven kehityssuunnan kääntäminen on myös hidasta ja jos järven tila huomattavasti heikkenee, myös tilan parantaminen on entistä vaikeampaa. Jos valuma-alueelta tuleva kuormitus on liian suurta, sen vähentäminen on kunnostuksen kannalta keskeistä. Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2016–2021 on Aurejärven kuormituksen vähentämistarpeeksi arvioitu 5–20 %.

Hyvä vesienhallinta on kaikkien etu

Vesienhoito edellyttää ensisijaisesti alueen asukkaiden, mökkiläisten ja yhteisöjen aktiivista osallistumista ja yhteistyötä. Tavoitteena on, että entistä useampi asukas ja kesämökkiläinen heräävät toimimaan vesiensuojelun puolesta ja myös

Aurejärvi auditorio täynnä: Seitsemisen kansallispuiston auditorio täyttyi kuulijoista äärimmilleen toukokuuisena lauantaina, jolloin järjestettiin Järvihetki Pirkanmaan ELY-keskuksen ja yhteistyötahojen kanssa.

omilla toimillaan vaikuttamaan vesistön tilan parantamiseen tai hyvän tilan säilyttämiseen. **Vesienhallinta on sekä oma että yhteinen etu.**

Vesienhoidon haasteita

Aurejärven järvi altaan valuma-alue on laaja, noin 200 neliökilometriä. Valuma-alueella on useita pieniä järviä, joiden virkistysarvo on välttämätöntä tai tyydyttävä. Aktiivisten toimijoiden löytäminen ja yhteistyön aikaansaaminen eri toimijoiden kesken on haasteellista Aurejärvellä niin kuin kaikkialla.

Yhdistyksen aktiivit ovat tavallisia kansalaisia, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta eikä tarvittavaa tietämystä vesienhoidosta eikä rahoitusmahdollisuuksista. Pelkätään avustusten hakeminen, kilpailutuk-

set ja muu byrokratia on opeteltava joskus kantapään kautta.

Pirkanmaan ELY-keskuksen projektilta Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä vesienhoitoyhdistykset odottavat saavansa erityisesti neuvontaa ja asiantuntija-apua. Pitäisi saada maankäytön eri toimijat yhteen. Vesienhoito on niin laaja-alaista, että tavallisen kansalaisen on mahdotonta hallita koko kokonaisuutta: maa- ja metsätalouden sekä kalatalouden toimet ja tukimahdollisuudet. Toiveena olisi, että ELY-keskuksen eri alojen asiantuntijoilla olisi riittävästi resursseja auttaa valuma-aluekohtaisesti kunnostustöissä.

Yhteinen Aurejärven ry
Marja-Liisa Herrala

Ohjelmallinen Järvi-iltama

4.8.2018 klo 18.00-23.00

Aurejärventie 231, Parkano

Ohjelmassa mm. tanssia, kisailua, arvontaa ym.

Lisätiedot: Olavi Kiviniemi 0400 616 942 tai
Raimo Lähdemäki 045 852 2299

EI PÄÄSYMAKSUA

Ikaalisten kaupunginjohtaja Kari Tolonen:

Kyrösjärvi on Ikaalisten aarre

Kyrösjärvi yhdistää ja erottaa

Kyrösjärvellä on vuosien saatossa ollut fyysisesti sekä yhdistävä että erottava vaikutus Ikaalisissa. Ennen autojen käyttöönottoa ja teiden kehittymistä Kyrösjärvi toimi yhdistävänä tekijänä. Veneillä soudettiin sekä kirkkoon että asioille kauppaan. Vettä pitkin pystyttiin kuljettamaan kätevästi raskaitakin kuormia järven yli.

Kun sitten autot tulivat kuvaan mukaan ja maantie järven ympäristöön kehittyivät, alkoi Kyrösjärvi erottaa suuren kokonsa takia eri puolilla asuvia ihmisiä. Kyrösjärven toiselta puolelta saattoikin päästä nopeammin kauppaan jonnekin muualla kuin Ikaalisten keskustaan.

Erottavasta vaikutuksesta huolimatta Kyrösjärvi on yhä aarre Ikaalisten kaupungille. Järven kauneus ja sen mukanaan tuomat virkistysmahdollisuudet houkuttelevat jatkuvasti lomailijoita Ikaalisiin. Kyrösjärven rannoilla on Ikaalisten Kylpylän lisäksi yli 2500 kesämökkiä, joihin saapuvat lomalaiset tuovat Ikaalisten katukuvaan lisää vilkkautta kesäaikaan.

Tontteja ja kuhia

Kyrösjärven pinta-ala on 9 607 hehtaaria. Se on 36 kilometriä pitkä ja noin viisi kilometriä leveä järvi, jonka ekologinen luokitus on hyvä. Suuren kokonsa vuoksi Kyrösjärvi hallitsee Ikaalisten maisemaa. Monilla suomalaisilla on haaveena asua omakotitalossa järven rannalla. Ikaalisissa omakotitalotontin saaminen järven rannalta tai järvinäkymällä on suhteellisen helppoa, koska Kyrösjärven rantoja Ikaalisissa riittää.

Kyrösjärvi on myös kuuluisa kuhajärvi. Kalastajille järvi tarjoaa kuhia, joiden keskikoko ei ole iso, mutta saalisvarmuus on hyvä. Tyypillinen vapakalastajan saaliskuha Kyrösjärvellä on 40-50 cm pitkä messinkikylki. Toki isompiakin kuhia uisken-telee järven syvyyksissä. Kuhien lisäksi Kyrösjärvestä saa muun muassa ahvenia, haukia, muikkuja ja talvella mateita.

Laivalla ihastelemaan järvimaisemaa

Veneilyyn suuri Kyrösjärvi soveltuu erinomaisesti. Ikaalisten kaunis luonto avautuu uudella tavalla, kun lähtee katselemaan kaupunkia järveltä käsin. Niille, jotka eivät omista omaa venettä,

Ikaalisista löytyy venesatama kauniin järven rannalla. Kuvaaja: Teija Salonen.

avautui loistava mahdollisuus päästä vesille M/s Ikaalinen-laivan aloitettua laivaliikenteen kesällä 2017.

Vierailin kaksi viikkoa sitten Kiinassa, jossa allekirjoitin kouluyhteistyösopimuksen Shijiazhuangin kaupungin kanssa. Kun mietin matkan aikana, mitä hienoa me voimme kiinalaisten vastavierailun aikana heille tarjota, ensimmäisenä mieleen tuli Ikaalisten puhdas luonto

ja Kyrösjärvi. Ikaalisten kaupunki voi olla ylpeä siitä, että se sijaitsee näin upean ja puhtaan järven rannalla.

Teksti: Kari Tolonen
Ikaalisten kaupunginjohtaja

Vesireittejä

Vesi reitittää elämäämme sen alusta alkaen. Olemme syntyneet vedestä, nousemme vedestä, olemme vettä, emme tule toimeen ilman vettä ja vesi on elämämme edellytys. Se on myös luonnonvara, josta syntyy pulaa. Veden merkitys elämälle tekee siitä miltei pyhää. Veden kiertokulku pitää huolta siitä, että olemme kytkeytyneitä toisiimme, tekemme vaikuttavat toisiin ja meistä jää jäljet, jotka tuntuvat toisissa.

Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä -hankeessa toteutuu toive siitä, että ihmiset, jotka ovat jo luonnon toisiinsa kytkeviä, ryhtyvät myös toimimaan reitinsiä varsilla yhdessä vesistöjen parhaaksi. Työtä on paljon.

Kallista mutta kannattavaa

Edullisinta on, jos kunnostustoimiin ryhdytään siinä vaiheessa, kun rehevöitymiskehitys on vielä aisoissa. Kalleinta silloin, kun rehevöityminen on ehtinyt jo tapahtua. Järven kunnostaminen kestää yhtä kauan, kuin sen sotkeminenkin. Rehevöitymiskehityksen syyt tiedetään jo

Näkyvissä Kovesjärvi

melko hyvin, mutta havahtuminen ajoissa on vaikeaa, ellei järvien ja virtavesien varrella vesien tilaa seurata aktiivisesti ja herätä toimimaan yhdessä.

Viranomaistahot eivät ole enää aikoihin vastanneet kunnostustoimista, vaan koko raskas kunnostuspaletti on jäänyt järvi-, virtavesiyhdistysten tai kalastuskuntien vastuulle. Haitankärsijänä on ollut luonnon lisäksi usein sellaisia tahoja, jotka eivät ole mittavassa määrin olleet vastuussa kuormittamisesta. Kustannukset lupineen ovat raskaita hoidettavaksi.

Virkistysarvon menetyksen voi mitata myös rahassa. Tässä palapelissä yhteiskunnallinen vastuu ei voi toteutua vain lupa- ja rahoitusprosessien muodossa, vaan vastuun voi katsoa kuuluvan myös yhteiskunnalle.

Toimiva viranomaistuki

Kun käytännön toimijat on pitänyt löytyä paikallisista tahoista, on kohtuullista, että

yhteiskunta tarjoaa tukea työn aloittamiseen, verkostoitumiseen, tiedottamiseen, asiantuntijapalveluiden ja rahoituskanavien etsimiseen, yhteistyökumppanien hakemiseen ja kunnostushankkeiden tuloksellisuudesta huolehtimiseen. Uskon, että *Yhteistyöllä vesistöt kuntoon Ikaalisten reitillä* -hanke yrittää nyt vastata näihin toiveisiin.

Retki kestävän kehityksen maailmaan

Oman lähijärven tilaan vaikuttaviin teki- jöihin tutustuminen vie mielenkiintoiselle retkelle sekä lähihistoriaan että aikaan, jolloin järvet syntyivät. Kunnostustoimiin ryhtyminen avaa silmät sille, mitä on tapahtunut, millaisia päätöksiä yhteiskunnassa on tehty, ja miten niistä aiheutuneisiin vaikutuksiin on reagoitu. Se opastaa ottamaan selvää vastuista ja rahoituskanavista sekä tutustuttaa oikeuskäytäntöihin. Ihmetystä riittää!

Kunnostustoimiin ryhtyminen avaa ymmärrystä yhdistystoiminnan kiemuroihin, päätösten valmisteluun ja yhteistyön iloihin ja haasteisiin.

Todella mielenkiintoista on oppia lisää juuri siitä ekosysteemistä, jonka oma lähijärvi muodostaa. Oppia tuntemaan kasveja, kaloja, veden pieneliöitä. Oppia ymmärtämään, miten kaikki vaikuttaa kaikkeen. Nähdä miten juuri tämän järven valuma-alue omine piirteineen vaikuttaa juuri tähän järveen.

Loppumattoman mielenkiinnon lähde on omien havaintojen kytkeminen siihen, mitä satunnaiset vesinäytteenot kertovat. Vähitellen saa lisää luottamusta siihen, että omat havainnot kertovat todella tarkemmin tapahtuvista muutoksista. Teke- mällä oppimista parhaimmillaan! Luon- toharrastusta parhaimmillaan!

Vesienhuolto opastaa myös retkelle kestävän kehityksen maailmaan. Se hoi- ttaa myös omaa ympäristöähdistystä. Syn- tyy tekoja ympäristön hyväksi.

Toivotan kaikille mitä parhainta iloa ja kes- tävyyttä omien lähivesiensä suojeluun ja hoitoon. **Nähdään verkostotapaamisissa!**

Arja Pihlaja
Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys ry
Kovesjärven vesien vesienhuoltoyhdistys ry

Kuva: Virve Rinnola

**YMPÄRISTÖTORI ja KESÄASUKAS-
TAPAHTUMA 29.6.2018 klo 11-16**
Parkanon kaupungintalon piha- ja sisäalueella

Ohjelmassa mm. infopisteitä, torimyyntiä, tietoiskuja ja musiikkia. Katso: www.facebook.com/parkanonkaupunki

